

Temagudstjeneste 1. søndag i fasten Dinas Bog af Herbjørg Wassmo

---

”... og hun tog af frugten og spiste ... (1. Mosebog 3, 6)”.

”Jeg er Dina – jeg er Dina – og jeg ser. Og jeg vågner i denne tid, hvor bladene ligger i skovbunden som faldede sider revet ud af en bog, solen for længst har læst. Vågner op til en usigelig smerte. Og sorg. Spærret inde i mit eget mørke. Og om natten, når jeg vandrer hvileløst omkring langs havet, fristes jeg til at lade mig opsluge af mørket derude - det mørke, der svarer til mørket i mig selv – fristes til at overskride alle grænser – for altid.

Normalt bliver jeg nedtrykt og fortvivlet hen under aften, men i disse lange uger trækker gråden sig sammen bag øjnene, så snart jeg har slået dem op. For jeg er Dina – og jeg ser.

Hvad er det da jeg ser – når jeg slår øjnene op – og ser? Hvad sørger jeg over?

Jeg sørger over mit liv. Mine tab. Mit savn. Mine svigt. Min miserable fortid og skæbne. At jeg lod mig friste til at tvivle på den kærlighed, jeg mødte. At jeg lod mig friste til at

følge min dybeste længsel efter kun at overskride mig selv og mine grænser uden at ænse - og bare lemlæste og slå kærligheden ihjel, så snart jeg mødte den. Og at jeg på den måde endte med at spærre mig selv inde i mit eget mørke.

Jeg er Dina – og jeg ser – og min længsel fejrer som min erindring ud over landskaberne omkring mig – fejrer som lyset fra fyret derude ved havet om aftenen. Jeg ser i glimt den barndom, jeg længes efter – og jeg ser i glimt min barndoms landskaber gennem mørket – alt det, jeg aldrig fik – de svigt, jeg selv blev mærket af – skylden, jeg måtte bære med mig – og bære selv. Alene. Og jeg ser alt det, der aldrig blev – jeg ser, at det er alt dét, det er sværest at give slip på. De hænder, der aldrig blev rakt ud mod mig. Det er dem, det er sværest at give slip på.

Jeg er Dina – og jeg ser. Og jeg fornemmer, at jeg i årevis har befundet mig dybt spærret inde – lukket inde i et bjergmassiv, hvor tiden har stået stille, mens jeg har været optaget af mit livtag med den dragelignende slange, som jeg tror vogter de dybeste hemmeligheder derinde. Og nu, omsider, er jeg

ved at kæmpe mig vej frem til udgangen og lyset, og så opdager jeg pludselig, at tiden derude i verden er en helt anden, end min egen tid – at der er gået mange, mange år inde i mørket i bjerget, uden at jeg har mærket det.

Jeg er Dina – og jeg ser. Og jeg bevæger mig gennem dagene som én, der er begravet, spærret inde – dybt inde i mørkets utålmodighed.

Mit liv har de senere år været ét eneste langt kærlighedstab. Uden at jeg har villet det. Men en vilje, der er større og stærkere end min, har åbenbart villet det sådan – bag om min ryg. En bedrøvelig gentagelse af det første alt for tidlige kærlighedstab, som formede min skæbne og som jeg altid vil bære med mig som en stor grundlæggende smerte. Og ensomhed. Men når jeg går langs stranden, råber jeg ud over havets blå erindringsdyb, at ingen ensomhed vel kan være så stor, at kærlighedens dråbe falder omkuld i ensomhedens hav. Og jeg råber, for jeg vil ikke være spærret inde i mit mørke længere. Jeg vil, at kærlighedens dråbe ikke går omkuld – jeg vil, at kærlighedens dråbe giver nyt liv – også til mig. Jeg længes efter at begære og favne og elske – jeg længes efter at mærke en arm lagt fast omkring mig ...

Min skæbne blev slået skæv i roden. Et beskyttende bjergmassiv skød sig vej på omkring mit hjerte, for at jeg ikke skulle blive alt for såret. Til sidst var hjertebladet i min sjæl så dybt begravet, at jeg ikke mere kunne mærke det eller nå det. Hele mit voksne

liv har været ét eneste langt forsøg på at grave mit hjerte fri og blive genforenet med det.

Jeg er Dina – og jeg råber og jeg skriger – og jeg ser. Jeg ser mig selv. Jeg ser sorgen i grunden, for ser jeg mig selv, da ser jeg en lille pige på fem år, som en dag står i sin mors vaskehus og er nysgerrig og kommer til at pille ved låsemekanismen til den store gruekedel med vaskelud. Og jeg ser, at gryden giver sig til at tippe over – og ud strømmer den dødsensfarlige, kogende vælling. Jeg ser, hvordan pigens mor opdager faren og styrter til, men moderen når kun at blive ramt af den gloende stråle, som vælter hende omkuld. Og jeg ser tjenestefolkene komme løbende – de tager fat i pigens, og pigens, det er mig – og jeg ser, at de prøver at hjælpe moderen – de forsøger at få tøjet af moderen og de dænger hende til med koldt vand, men sammen med tøjet følger huden ... Og jeg hører moderens skrig. Hun skriger og skriger. Og jeg ser pigens, der står og ser moderen blive flået og ætset. Og jeg ser tjenestefolkene, der får pigens ud af vaskehuset – og væk, væk til naboerne – og siden glemt og svigtet og lukket ude fra altings mening. For moderen ligger og skriger i flere dage – og folkene hjælper og trøster. Og endelig, endelig bliver pigens hentet hjem. Det ser jeg. Og jeg ser, hvordan alle søger at undgå hende – og hvordan faderen dårligt tåler at se pigens for sine øjne. Pigen, der var skyld i moderens død. Og først nu bemærker jeg, at pigens har mistet sin tales brug – for nok har hun fået læber, men hun kan ikke tale – for hun bevæger læberne,

det ser jeg – men der kommer ikke en lyd. Hun er stum.

Jeg er Dina – og jeg ser – jeg ser pigens, jeg ser mig selv vokse op – forsømt, skubbet bort, glemt, lukket ude og svigtet. Ét langt kærlighedstab. Og jeg ser en pige, der vokser op uden ord – og jeg ser, hvordan ordene bliver til, da en huslærer virkelig ser pigens og lærer hende at spille cello – lydene som klange fra hendes væsens dyb. Celloens lyde – og gråden. Og jeg ser, at hun græder, pigens. For første gang græder hun 'med glimt af det, der var – med barndomslandets vibeskrig ... og sol i januar ...'. Hun græder – hun brøler sin sorg ud – en forløsende gråd. Kun brølene kan dulme smerten – kun skrigene kan overdøve tabene og svigtene. Og hun lærer at spille cello og hendes hænder former lydene og ordene på det levende instrument og åbner en verden for hende – og langsomt får hun talens brug igen.

Alt det ser jeg. Og jeg ikke bare ser det nu – for nu har pigens talens brug igen. Nu har jeg talens brug. Igen. Og ordene kommer til mig og jeg hører mig selv sige: 'Det er din skyld, Dina. Nok blev din skæbne slået skæv, men det er din skyld'. Og en indre stemme frister mig – og jeg hører mig selv sige: 'Mon du nogen-sinde kan blive elsket, igen? Mon du virkelig kan det? Mon ...?'. Sådan fristes jeg.

Og jeg vokser op. Vild og egensindig vokser jeg op. Vild og uregerlig. Og jeg suger marven ud af selve livet – sprænger alle grænser og lader mig friste til at elske på må og få, uden at tro på, at jeg nogensinde kan elskes

igen. Jeg elsker med alt det, jeg har at elske med – svigtens og smertens utålmodighed – og jeg drages af de hede nætter med voldsom elskov – lyden af min cello midt om natten som en genklang af mørkets utålmodighed – de vilde ridt på hesteryg i mørket – og alle kærlighedstabene. Svigtene fra alle mine elskere. Mine egne svigt. Og lidenskaben – forførelsen. Forførelsen uden fordømmelse – forførelsen som en dragning – en overskridelse og flugt væk fra ensomheden og ud af mit eget fængsel – en bevægelse mod det ukendte også i mig selv.

Men ingen skal komme mig nær og røre min lemlæstede sjæl. For jeg er Dina – og jeg ser. Jeg ser mig selv – og jeg løber skrigende omkring i skoven – min elskede er flygtet fra mig – en hed nat siger han til mig: 'Jeg vil bære alt det, som du vil lade mig bære' – men jeg bærer på noget, ingen andre kan bære for mig. For jeg er Dina. Jeg vil ikke, at han skal bære det for mig – for det gør mig svag og afmægtig, så jeg har lemlæstet ham og knust hans køn – og jeg ser min elskede på flugt fra mig - skjult i en rævegrav - og nu ser jeg mig selv, løbende i skoven – og jeg skriger efter ham, at han skal komme tilbage ... 'Kom tilbage', skriger jeg, selv om jeg lige har lemlæstet ham. 'Kom tilbage!'

Jeg er Dina – og alle mine kærlighedstab har gjort mig vild – og jeg skriger – lidenskaben som vrede – blindt raseri. Og jeg ser ikke længere. Jeg slår alt ihjel – jeg splitter alting ad og sårer den, der står mig allernærmest. Ham sårer jeg. Så kan han ikke røre mig – og så kan han ikke undgå at svigte

mig. Og det er det han skal – og det er det, han ikke skal ... Svigte mig. Alt liv slår jeg ihjel. Hans kærlighed. Jeg ser den ikke. For jeg vil ikke se. Jeg slår hans kærlighed ihjel. Men jeg bærer frugten af hans og min kærlighed. Min datter”.

” ... i smerte skal du føde børn ... (1. Mosebog 3, 16)”

”Og jeg er Dina, jeg er Dina, der ser min datter komme ud af bjerget – født af spindelvæv og jern. Hendes ansigt er revnet i smerte. Jeg er min mors øjne, der ser barnet, som er mig selv. Jeg er Dina – som ser”.

Og vi ser Dina, som hun kommer os i møde. Og måske vi spørger: hvorfor – hvorfor skulle hun spærres inde bag sit eget bjergmassiv? Ingen har nogensinde hjulpet hende med den frygtelige byrde af sorg, tab og skyld, som hun alt for tidligt kom til at bære. Så hun skulle bære skylden for sin egen sorg og sit eget tab. Kun ham, der lærte hende at spille cello, så hende og hjalp hende. Celloen dulmede hendes smerte, men den forløste hende ikke ud af mørket. Et sted inderst inde var hun blind. Dét sted, hvor kærlighedstabet flænsede hendes hjerte, dét sted tålte hun ikke at blive berørt. Ikke engang af kærligheden. Og vovede hun endelig at åbne sig og give sig hen, så ville hendes angst for kærlighedstab bagbinde hende – og nye tab blev udfaldet. Flere svigt, og flere beskyttende værn – fordi smerten brød op og gjorde hende blind og døv, vild og vanvittig – så hun slog alle dem ihjel, der elskede hende.

Som om der hele tiden var en stemme, der talte til hende bag øret og fristede hende og sagde: ”Mon du i virkeligheden er elsket ...? Mon ...?”. En stemme, der fik hende til altid og altid at tvivle på kærligheden. En stemme, der var som et slangebids i hendes sjæl – når hun blev ramt af dén tanke, at ingen nogensinde kunne elske hende. Tvivlen. ”Mon der overhovedet er nogen ... der... elsker ... dig ...?”. Og en fristende stemme, der lokkede hende til at slå alle dem ihjel, der elskede hende.

Først i det øjeblik, Dina kommer til at se sig selv med sit barns øjne, ser hun sig selv i en blind gentagelse – ser sin skyld over for barnet, over for sig selv og over for dem, hun har elsket. Hun ser sig selv som et menneske, der måtte danne et panser af jern omkring sig for at beskytte det skrøbelige indre, som er lige så sårbart som spindelvæv, der går i stykker ved den mindste berøring. Under den største smerte fødes i Dina en indsigt, der endelig sætter hende i frihed fra den onde og dæmoniske ånd – fra den dragelignende slange, der det meste af livet har besat hende og holdt hende fanget inde bag et mægtigt bjergmassiv som en beskyttelse mod hende selv og mod andre mennesker. Hun ser sin datter komme ud af dét bjerg med et ansigt, der er revnet i smerte.

Måske er det sådan, at først den allerstørste smerte - ensomheden, vreden og afmagten - kan åbne vore øjne for tilværelsens dybder og hemmeligheder, sådan som smerten gjorde det for Dina. Så vi som hende kan se. Så Dina ser sig selv med sit barns øjne - men

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

hun ser også sig selv med sin mors kærligheds øjne. Og hun ser, at først når du har elsket og svigtet og ladet dig friste til at forsøge dig bag bjergmassiver og et panser af jern for at beskytte dig selv, først da har du levet et menneskeliv fuldt og helt. Hun ser, at først når du er blevet svigtet og har ødelagt det dyrebare af alt, først da har du levet et fuldt og helt menneskeliv. Hun ser, at til dét at leve hører at kende til sin sårbarhed – og at vi lemlæster alting omkring os og bliver umenneskelige, hvis vi vil gøre os selv usårbare og beskytte os bag bjergmassiver – og at lidenskab går fejl af målet og ender i et blindt raseri, der krænker og overskrider alle grænser, hvis den bliver en blind flugt væk fra de sår, livet giver os. For ingen lever uden at lade sig søre, bevæge og røre. Ingen. Og det er synd at ville sikre sig mod den sårbarhed, som hører til livet på godt og ondt. Alt det ser Dina nu.

Dina ser, at kun med djævelens, den dragelignende slanges vold og magt kan vi forsøge os bag bjergmassiver og gøre os usårbare overfor længselens sult, der har det med at æde os op indefra – kun med den dragelignende slanges magt kan vi gøre os usårbare overfor både fristelsen til og angsten for at nå svimlende højder i elskovens favntag - og kun med den dragelignende slanges magt kan vi gøre os usårbare overfor afmagten, når vi svigtes af de mennesker, vi længes efter at favne og lægge armen fast omkring.

Da moderen ligger og skriger i smerte - og tøjet og huden bliver flået af hende dér ved

siden af gruekedlen, bliver Dina ensom og alt for skrøbelig. Hun bliver hudløs. Og som enhver anden hudløs tåler hun ingen kærtegn eller nænsomme berøringer – selv de sarteste strøg på celloen bliver til støj – og enhver omfavelse forvandles til et overgreb. Sårbarheden bliver livsfarlig for hende. Og hun fristes til at skjule sig bag bjergmassivet og blive ved og ved med at tvivle på kærligheden. Hun fristes til at lukke for de sår, hun får af at leve.

Men uden sårbarheden bliver Dina aldrig menneske, igen. Det ser hun nu. Og hun ser, at det ikke er hende, der skal trænge igennem bjergmassivet alene – det bjergmassiv, der lukker hende inde – langt væk fra verden og menneskene og Gud og alttings mening. For hun aner, at hendes skæbne ligesom alle andre menneskers skæbne er et mysterium, hvor kun Gud kan åbne til den inderste hemmelighed – bag bjergmassivet. Gud, der selv blev revet ud af bjergmassivet – Gud, der selv modstod fristelsen til at gøre sig usårbar.

Og da hun ser det, er det, som rækkes en mægtig hånd imod hende og det er, som svøbes hun i et klæde som værn mod kulden og en stemme kalder på hende ude fra lyset: ”Kom herud, Dina – og lad dig aldrig friste til at lukke de sår, du får af at leve. For i smerte skal du føde glæden og sårbar skal du være alle dine dage. Kom herud, Dina!”. Nu er hun Dina – og hun ser ... for hun vågner som af et vildt mareridt gennem mørke skove – hun vågner, og på vej ud af bjergmassivet rækker hun hænderne mod alt det

ukendte og hvisker mod lyset: ”Læg armen fast omkring mig, nu må vi gå herfra ...”.

Anders Carlsson

Vejstrup Valgmenighed

Salmer:

557 – ”Læg armen fast omkring mig” – ”Vi måtte jo spise af træet” (begge fra salmesamlingen *Lysets utålmodighed*) 367, 720, 637